SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1230

av Sten Bergheden (M)

Rättvisa i bostadstillägget för pensionärer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en översyn av reglerna för förmögenhet i bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till förenkling av administration och ansökningar avseende bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Syftet med bostadstillägget för pensionärer är att äldre ska kunna efterfråga en god bostad som passar på äldre dagar, även när man har en låg pension. Det är en del av pensionssystemet och nära 300 000 pensionärer har idag rätt till bostadstillägg, varav många är ensamstående och majoriteten är kvinnor.

Men trots en låg pension har åtskilliga pensionärer inte rätt till bostadstillägg. Ofta beror detta på att hela hushållets inkomster beaktas. Men det finns också en hel del ensamstående pensionärer som inte får bostadstillägg på grund av att de under åren som löntagare exempelvis lagt undan till en liten ekonomisk buffert eller har ett fritidshus. Ett sådant ansvarstagande bör snarare betraktas som positivt – man har arbetat och skaffat sig någon form av mindre ekonomiskt skydd inför livet som pensionär.

I huvudsak beror detta på att det finns en förmögenhetsgräns i bostadstillägget på 100 000 kronor, på summor därutöver ska den så kallade förmögenheten tas upp som inkomst. Här ingår såväl arv som pengar på banken, tillgångar efter bostadsförsäljning, fonder eller för den delen ett mindre fritidshus eller en kolonistuga.

Dessa regler och gränser har dessutom varit oförändrade sedan år 2003 trots att inkomster, priser, fonder, taxeringsvärden med mera ökat kraftigt sedan dess. Denna gräns bör självfallet förändras i takt med att samhället förändras för att säkerställa att det alltid lönar sig att arbeta, spara och ta ansvar. I praktiken betyder regelverket kring denna gräns att den som arbetat och sparat ihop pengar eller skaffat ett mindre fritidshus straffas på äldre dagar genom att nekas bostadstillägg. Idag krävs dessutom en buffert för att klara sig som pensionär då pensionen försvagats generellt. Den som däremot inte lagt undan pengar för oförutsedda utgifter eller som använt sitt sparade kapital till konsumtion får rätt till bostadstillägg.

Det är anmärkningsvärt att staten på detta sätt bestraffar de som faktiskt skaffat sig någon form av buffert inför pensionärslivet. Exempelvis kan en ensamstående pensionär, med pensionsnivå motsvarande genomsnittet för kvinnor, som arbetat hela sitt liv och som antingen lagt undan pengar eller äger en liten sommarstuga nekas bostadstillägg. I rena pengar betyder dagens regler då att pensionären i fråga får en inkomst som blir lägre än pensionen för den som aldrig arbetat men som har bostadstillägg.

Det bör snarare ses som positivt och uppmuntras att ha arbetat eller skaffat sig någon form av mindre ekonomisk säkerhet inför livet som pensionär. Som reglerna är utformade idag upplevs det hela som orättvist. Det bör vara självklart att man som pensionär med låg eller medelhög pension inte ska bestraffas för att man har någon form av mindre ekonomisk buffert. Möjligheterna till en översyn av förmögenhetsreglerna för bostadstillägget till pensionärer bör därför övervägas.

Beträffande bostadstillägget för pensionärer är det också ofta krångligt att ansöka om och som individ kan man bli återbetalningsskyldig om något inte angetts korrekt. Självfallet ska rätt vara rätt, men det förekommer att pensionärer blir återbetalningsskyldiga avseende bostadstillägg för belopp på över 100 000 kronor. Detta betyder att det är flera års fel som har ackumulerats och inte har upptäckts. Det leder till risk för skuldsättning och förfarandet avskräcker äldre från att alls ansöka om bostadstillägg. Detta gör att syftet med bostadstillägget försvagas.

Här borde mer av löpande avstämningar av uppgifter kunna förekomma, så att stora skulder kan undvikas. Rent allmänt bör en förenkling av ansökningsproceduren för bostadstillägg övervägas, till nytta för såväl individer som myndighetsadministration. Dessutom vore det positivt om administrationen kunde dra nytta av mer automatisering, uppgiftsutbyte mellan myndigheter och andra aktörer samt schabloner. Sådana förändringar kan exempelvis övervägas inom ramen för en översyn av hela pensionssystemet.

Sten Bergheden (M)